

Boekbespreking

J.Baptist Trimbos en Trudy C.M. Trimbos-Kemper (eds). Basics of surgery. Tools, techniques, attitude and expertise. Maarssen: Elsevier Gezondheidszorg; 2007. 228 pagina's. ISBN: 978 90 352 2870 2. Prijs: € 37,50.

"Basics of surgery" is een bijzonder leerboek. Het draagt feiten aan over de basis van de chirurgie die voor alle snijders van belang zijn. Deze kennis is moeilijk te vinden in de verschillende heelkundige leerboeken; de kennis is versnipperd en komt meestal sporadisch en ongestructureerd aan de orde in de opleiding.

Welk en hoe instrumentarium in bepaalde situaties het best gebruikt kan worden, hoe te werken met elektrocoagulatie, welke knooptechnieken waartoe leiden en vele vragen meer die essentieel zijn voor het basale handelen in de chirurgie, worden in het boek uitgebreid besproken.

Baptist Trimbos staat aan de basis van de cursus chirurgie voor gynaecologen in opleiding waarin vele basale technieken en vaardigheden worden besproken en getraind. "Basics of surgery" lijkt een logisch vervolg op deze cursus.

Het boek bestaat uit 25 hoofdstukken met bijdragen van verschillende (inter)nationale auteurs.

Het eerste deel "basics" behandelt wondheling, hemostase en adhesieformatie. Het eerste over wondheling is overzichtelijk en beknopt. Vanuit het theoretisch concept van de wondheling worden verbindingen met de praktijk gemaakt. Wat mist is uitgebreidere informatie over wondinfecties en activiteiten die in de kliniek worden ondernomen om deze zoveel mogelijk te beperken. Hierover is ruimschoots evidence based literatuur. Het hoofdstuk over hemostase is nogal uitgebreid en minder aansluitend op de klinische praktijk. Het derde hoofdstuk van Trudy Trimbos-Kem-

per geeft een helder overzicht van adhesievorming; praktische consequenties volgen later. Dit hoofdstuk is prachtig onderbouwd met recente literatuur.

Het tweede deel gaat over de verschillende instrumenten: schaar, mes, naaldvoerder, pincet, hechtmateriaal, elektrochirurgie basis en klinische toepassing, en het laatste over materialen om hemostase te bevorderen. Het derde deel gaat over chirurgische technieken: knopen, omgaan met weefsel, hemostase corrigeren, littekens, technieken uit plastische chirurgie, het omentum. Deze twee delen vormen de spil van het boek. Ze zijn 'to the point', met heel mooie illustraties: voor aio's en specialisten een genot.

Het vierde deel behandelt onderwerpen die van belang zijn voor de bescherming van de chirurg zelf. Het gaat over ergonomie, bloedcontact met risico op besmetting en preventie van burn-out. Dit zijn belangrijke hoofdstukken. Het is de moeite waard expliciet aandacht te besteden aan eigen veiligheid en welbevinden. In de CanMEDS rollen zou onder professionaliteit dit onderdeel een duidelijke plaats moeten hebben.

Het laatste deel behandelt de overgebleven onderwerpen: eigennamen in de gynaecologische chirurgie, het operatieverslag, de operatiesnelheid en tot slot 'the making of' over wat een chirurg tot een goed chirurg maakt. Het hoofdstuk over eigennamen is wat mij betreft veel op eigen stokpaardjes van de auteurs gebaseerd. Het laatste hoofdstuk 'the making of' is gebaseerd op de eigen ervaring van de editor. Hij spreekt zich uit over verschillende as-

pecten die een goede chirurg nodig heeft en doet een gevoelsmatige uitspraak in percentages over de bijdrage van elk. Daarnaast geeft hij aan welk deel je kan verwerven en welk deel aangeboren is.

Het boek “Basics of surgery” is een belangrijke aanwinst voor aios van de gynaecologische professie. De aios zijn niet meer afhankelijk van de toevallig passerende, geïnteresseerde en gemotiveerde opleider om hun basiskennis te verwerven. Bovendien kunnen zij deze, vaak kritische opleider, beter pareren als hij of zij uitdagende vragen stelt. Wellicht belangrijker is dat het boek een aanzet geeft om meer aandacht te schenken aan basale aspecten van de chirurgie, een cultuur die in elk geval binnen de gynaecologie, wel progressie kan gebruiken. Het doel van de editors – het bij elkaar brengen van de versnipperde informatie, het vullen van de gaten van de kennis van de basis – is ruimschoots gelukt. Het tweede doel – de transitie van kennis gebaseerd op de traditionele handvaardigheid naar evidence

based kennis – is wat mij betreft niet altijd goed geslaagd. Ik mis belangrijke onderwerpen waarover voldoende is gepubliceerd: wondinfecties en samenwerken op de operatiekamer bijvoorbeeld. Ik vind het stuk ‘the making of’ aardig voor een opiniërend stuk, maar niet voor een leerboek.

Samenvattend is het een belangrijk boek voor gynaecologisch Nederland. Als de editors niet alleen gynaecologen, maar ook andere snijders willen bereiken, zullen er meer auteurs uit de andere beroepsgroepen moeten worden gevraagd. Veel voorbeelden komen nu uit de gynaecologische hoek, wat uiteraard niet verwonderlijk is. Het boek is zeker de moeite waard gezien het gat op de markt en deze al bijzondere prestatie.

Clasien van der Houwen, is gynaecoloog en als secretaris van de commissie onderwijs van de NVOG al jaren zeer bij het cursorisch onderwijs van de aios betrokken.